

Projektplan

Förord

Det ni nu håller i er hand är ett samlat dokument som innehåller: projektbeskrivning, beskrivning av projektets organisation, aktörer och målgrupper samt en reviderad andra upplaga av Agenda kulturarvs tidsplan.

Första delen, projektplanen, är en genomgång av projektets viktigaste komponenter som dess bakgrund, syfte och mål.

I nästa del behandlas projektets organisation, aktörer och målgrupper.

I den sista delen, tidsplanen, beskrivs syftet med och arbetsgången under de olika faserna i projektet. Tidsplanen vänder sig främst till den eller dem som är ansvariga för Agenda kulturarv i sitt län. En mer lättillgängligt informationsfolder om projektet är under arbete och kommer att distribueras under våren. Tidsplanen är indelad i Fas 1-4. Fas 1 är mest utvecklad hittills. Efterhand som projektet fortlöper kommer efterföljande faser att utvecklas.

Kom ihåg att det övergripande syftet med Agenda kulturarv är att erbjuda en mötesplats för analys och diskussion och därigenom samla kulturarvssektorn till en gemensam framtidssatsning som syftar till att i bred samverkan med omgivande samhälle förnya kulturmiljövårdens arbete, inriktning, demokratiska förankring och slagkraft. Tanken är att så stora delar av kulturarvssektorn som möjligt skall engageras i ett konstruktivt arbete. Det gäller alla, chefer som handläggare, men inte minst alla andra som engagerar sig arbetet med kulturarvet. Vi måste därför alla tillsammans verka för att en dialog förs med andra sektorer, kommuner, bundsförvanter, föreningar och frivilligorganisationer under projektets gång. Glöm inte att också engagera era huvudmän. Utan deras engagemang och intresse kommer vi självklart inte långt.

Agenda kulturarv är ett gemensamt projekt. Det är vårt gemensamma ansvar att förverkliga det.

För ytterligare information kring projektet se www.raa.se/agendak. Om ni vill ha fler exemplar av Projektplanen återfinns denna som Pdf-fil på samma adress.

Innehållsförteckning

Förord	2
Innehållsförteckning	3
Projektbeskrivning	4
Sammanfattning	4
Bakgrund	4
Syfte	5
Mål	5
Genomförande	5
Uppföljning	6
Ekonomi	6
Projektets organisation - aktörer och målgrupper	7
Projektsamordning	7
Arbete på hemmaplan	8
Målgrupper	8
Tidsplan	9
Fas 1: Omvärldsanalys och förankring	9
Fas 2: Kulturarvets betydelse i samhället	11
Fas 3: Programförklaring	12
Fas 4: Implementering	13
Viktiga datum	14

Projektbeskrivning

Sammanfattning

För att ta ett samlat grepp om kulturarvsfrågornas positionering i framtiden startade våren 2001 ett samarbetsprojekt mellan Länsmuseernas samarbetsråd, Länsstyrelserna samt Riksantikvarieämbetet. Projektet går under namnet ”Agenda kulturarv” och planeras i första hand pågå som projekt till och med 2003. Syftet är dock att resultatet då skall ha gett återverkningar på den löpande verksamheten.

Kulturarvet ger perspektiv på tillvaron och insikter om förhållanden i samtiden som kan vara en positiv kraft i samhällsbygget. Agenda kulturarv vill synliggöra denna potential hos kulturarvet genom att i bred samverkan med omgivande samhälle skapa en reflekterande gemenskap inom kulturarvssektorn.

Bakgrund och problemställning

Ett av regeringens kulturpolitiska mål är ”*ett bevarat och brukat kulturarv*”. Trots detta framstår inte kulturarvets positiva potential som självklar i samhället. En bidragande orsak till detta är att det inom kulturarvssektorn inte finns någon stark tradition att föra en mer visionär diskussion hur man kan bidra till att berika medborgarnas tillvaro och till att forma det goda samhället. En sådan diskussion förutsätter en fördjupad omvärldsanalys som inkluderar såväl samhällsutvecklingen i stort som nya vetenskapliga perspektiv.

Ett god – demokratiskt och vetenskapligt förankrad – kulturmiljövård måste vara öppen för dialog med många olika grupper i samhället och aktivt medverka till dessas delaktighet i kulturarvsarbetet. Kulturarvssektorn måste bli mer synlig för att väcka människors intresse och engagera till olika former av kulturarvsbruk. Det krävs också att vi är tydliga i vår kommunikation och agerar samstämmigt när det gäller de övergripande målen.

En grundläggande samsyn med tydligt uttalade visioner är en förutsättning för framtagandet av operativa strategier för sektorn. Nuvarande verksamhet måste granskas kritiskt och ifrågasättas för att vi på bästa sätt skall kunna uppfylla våra gemensamma verksamhetsmål och om vi skall ha beredskap för omvärldsförändringar. Vi måste t.ex. fråga oss hur vi arbetar med kulturarv i ett mångkulturellt samhälle, hur och vad vi värderar och vilken historia som låter sig berättas. Och vi måste vända oss utåt för att fråga efter och lyssna till det omgivande samhällets uppfattningar.

Först när vi har formulerat en gemensam strategi kan vi diskutera hur vi skall verkställa den och därmed agera entydigt utåt. Därigenom skapar vi också en förnyad och förbättrad dialog med andra parter såsom kommuner, ideella organisationer, politiker, allmänhet samt universitet och högskolor.

En fråga som kräver beredskap är det kontinuitetsbrott som hotar uppstå inom sektorn i och med den stora pensionsavgång som väntar inom de närmaste 10 åren. Många unga och nytexaminerade uppfattar idag sektorn som sluten och stel. Vi måste därför ge utrymme för nya synsätt och värderingar redan idag. Att attrahera studenter och få dem att välja sektorn som framtida arbetsfält är av stor vikt och kräver gemensamma satsningar med universitet och högskolor.

Syfte

Det övergripande syftet med Agenda kulturarv är att erbjuda en mötesplats för analys och diskussion och därigenom samla kulturarvssektorn till en gemensam framtidssatsning. Förhoppningen är att projektet skall resultera i en ny beredskap att gripa sig an de ovan nämnda frågorna. Fyra huvudsakliga syften kan urskiljas:

- en gemensam strategi och värdegrund inom sektorn som helhet och inom de enskilda organisationerna – en enad offensiv för framtiden,
- en öppen och flexibel sektor där samspel med medborgarna och andra sektorer utvecklas och en kontinuerlig diskussion förs kring kulturmiljövårdens behov, mål, metoder och värderingar,
- att kulturarvet blir mer tillgängligt och angeläget som en positiv kraft för en bredare allmänhet och andra sektorer,
- att öka medvetenheten kring kulturarvet samt göra kulturarvsfrågorna så angelägna och genomslagskraftiga att de får en självklar roll i formuleringen av målen för samhällsutvecklingen.

Mål

Projektets mål är att:

- arbeta fram en gemensam operativ programförklaring för kulturarvssektorn som beskriver vad vi vill uppnå samt hur vi skall nå dessa mål,
- som en del av programförklaringen presentera tydliga ledord för verksamheten som skall genomsyra kulturarvssektorns alla arbetssätt och åtgärder,
- finna former för fortlöpande prövning och utveckling av värderingar, metoder och arbetssätt inom sektorn och med andra aktörer t. ex. ideella organisationer, medborgare, universitet och högskolor,
- aktivt uppmuntra till att alla inom sektorn ges möjlighet att delta i framåtsyftande strategisk planering.
- flytta fram kulturarvsfrågornas positioner i samhällsdebatten.

Genomförande

Projektets syfte skall uppnås genom:

- genomförandet av ett upptaktsseminarium och ett antal större seminarier samt ett eget utvecklingsarbete ute i länen och inom RAÄ,
- att utvecklingsarbetet utgår från och helst även utförs inom eller i nära anslutning till sektorns ordinarie och befintliga verksamheter så att nya erfarenheter naturligt integreras i nuvarande arbetsformer,
- kontinuerlig dialog mellan projektets centrala samordningsgrupp (samordningsgrupp och projektgrupp) och medverkande för att fånga upp viktiga frågor som kan komma att kräva justeringar av projektet och för att föra arbetet framåt,
- att den centrala samordningsgruppen aktivt stöttar arbetet som skall bedrivas ute i landet mellan seminarierna,

- att inblandade organisationer är lyhörda och tar ansvar för de tankar och den förändringsvilja som kan komma upp under arbetet med projektet,
- att kontinuerligt förankra processen hos andra aktörer så att programförklaringen är mogen när den presenteras.
- att upprätta forum för kontinuerlig dialog med omgivande samhälle.

Uppföljning

Arbetet med framtidsstrategier samt omvärdering är att uppfatta som en pågående process. Med utgångspunkt från programförklaringen fattas beslut kring fortsatt arbete. Under projektets gång kommer ett system för utvärdering av arbetet att upprättas. När projektet avslutats avrapporteras utvärderingen och erfarenheterna återförs till den löpande verksamheten.

Ekonomi

Regeringen beslutade under hösten 2001 att inom ramen för anslaget ”Bidrag till kulturmiljövård 28:27” ge en möjlighet att nyttja 10 miljoner kronor per år för verksamhet inom ramen för Agenda kulturarv. Det första ansökningstillfället för bidrag till satsningar inom ramen för projektet löper fram till och med den 6 februari 2002. Länsstyrelser och regionala museer söker gemensamt, och andra aktörer söker via eller tillsammans med länsstyrelse/regionalt museum. Beredning av ansökningarna som kommer in till det första ansökningstillfället sker under andra halvan av februari 2002. Beslut fattas i slutet av månaden.

Projektets organisation

- aktörer och målgrupper

Projektägare	Agenda kulturarv är ett samverkansprojekt mellan de tre initiativtagande parterna; Läns museernas samarbetsråd, länsstyrelserna och Riksantikvarieämbetet.
Projektsamordning	Projektet samordnas centralt av en samordningsgrupp och en projektgrupp. Projektledaren ingår i båda. Grupperna stöder tillsammans arbetet i hela landet.
Arbete på hemmaplan	Arbetet bedrivs av länsstyrelser, regionala museer och Riksantikvarieämbetet i bred samverkan med det omgivande samhället.

Projektsamordning

Samordningsgrupp

Samordningsgruppen består av Karin Lindvall och Mats Persson från Läns museernas samarbetsråd, Lennart Edlund och Jan-Gunnar Lindgren från länsstyrelserna, samt Christina von Arbin och Birgitta Johansen från Riksantikvarieämbetet. Representanter från Statens kulturråd och Svenska kommunförbundet adjungeras till samordningsgruppens möten. Kulturrådet företräds av Erik Åström och Svenska kommunförbundet av Ants Viirman.

Samordningsgruppen ansvarar för förankring inom sina respektive organisationer samt beslutar om mål och resultat. Dess främsta uppgift är att vara Agenda kulturarvs styrande organ, dvs. hålla ihop projektet, styra det mot målet och följa upp verksamheten.

Projektgrupp

Projektgruppen består av Maria Jansén (projektledare), Sophie Nyman (projektsamordnare) och Åsa Magnusson (projektmedarbetare).

Projektgruppen är Agenda kulturarvs beredningsorgan, dvs. ett operativt organ som har till uppgift att komma med förslag och förankra dem hos samordningsgruppen samt att driva kampanjer och samordna arbetet inom projektet. Samordningen innebär t.ex. att ta fram informationsmaterial, att sammanställa resultatet av deltagarnas arbete samt kommunikation med och stöd till de institutioner som deltar i eller berörs av projektet. Samordningsarbetet innebär kontakter främst med regionala museer och länsstyrelse. Projektgruppen stödjer länens och RAÄ:s interna arbete genom hela projektet.

Arbete på hemmaplan

Regionalt arbete

Det regionala arbetet bedrivs gemensamt av länsstyrelsen och det regionala museet, samt i förekommande fall även kommunala museer. I det regionala arbetet är det viktigt att övriga som berörs av eller arbetar för eller med kulturarvsfrågor görs delaktiga. Exempel på sådana är kommuner, andra sektorer, skola, hembygdsföreningar samt andra frivilligorganisationer och föreningar. Formerna för deltagandet kan växla beroende på vilka samarbetsparterna är och var i projektet man befinner sig. Såväl arbetsprocessen som resultatet skall vara en för länsstyrelser och regionala museer gemensam angelägenhet med bred förankring i omgivande samhälle.

Riksantikvarieämbetet

Riksantikvarieämbetet kommer att bedriva sitt arbete med Agenda kulturarv utifrån sin uppgift som central myndighet. Dess kontakter sker med andra centrala myndigheter, verk och organisationer som berörs av eller arbetar med kulturarvsfrågor med ett nationellt perspektiv och ansvar.

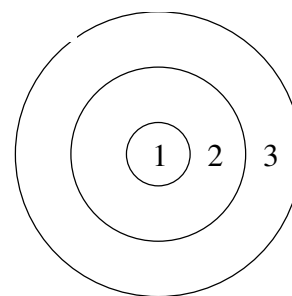
Referensgrupp

Även andra organisationer som verkar i nära samverkan med de projektägande parterna i Agenda kulturarv, så som centrala museer, kommunala museer och Hembygdsförbundet, kommer att knytas till arbetet. Detta kommer troligtvis ske i form av en referensgrupp.

Målgrupper

Agenda kulturarv kan betraktas som två parallella processer. Den ena är det interna arbetet som handlar om förankring, delaktighet och diskussion. Vi skall föra en gemensam diskussion och göra gemensamma ställningstaganden. Den andra är det utåtriktade arbetet som handlar om att lyssna in och vara lyhörd. Denna process tar sig uttryck i medborgardialog och dialog med samarbetspartners och andra som befinner sig utanför det som traditionellt kallas för ”sektor”. De båda processerna skall korsbefrukta varandra för att slutligen leda fram till ett handlingsprogram.

Vilka målgrupper vi vänder oss till kommer att skifta beroende på i vilken fas projektet befinner sig och om arbetet är av intern eller utåtriktad karaktär. Detta innebär att informationsspridningen ibland främst kommer att vara intern, dvs. ske inom ring 1 i illustrationen, medan målgruppen i andra fall utgörs av dem som befinner sig i ring 2 och 3. I ring 2 befinner sig vår närmsta omvärld, dvs. våra samarbetspartners och de som kommer i kontakt med, är intresserade och/eller har en hygglig uppfattning om oss och vår verksamhet. Här återfinns även politiker, opinionsbildare och beslutsfattare som är en viktig målgrupp för Agenda kulturarv. I ring 3 finns den övriga omvärlden. Målgruppen kommer successivt att breddas till att omfatta opinionsbildare, media och allmänheten. En kommunikationsplan är under arbete.

- 1, Projektägarna (Lm, Ist, RAÄ) och alla som jobbar aktivt med projektet.
- 2, Vår närmsta omvärld (kommuner, politiker, hembygdsförbund, ideella organisationer, entreprenörer, universitet, högskolor, skolor, naturvårdsverket mfl.).
- 3, Övrig omvärld.

Idé: Coco Dedering. Kalmar läns museum

Tidsplan

Fas 1: Omvärldsanalys och förankring

Fasen inleds i juni 2001 och pågår till november 2002.

Syfte

För att kunna diskutera framtiden krävs kunskap om:

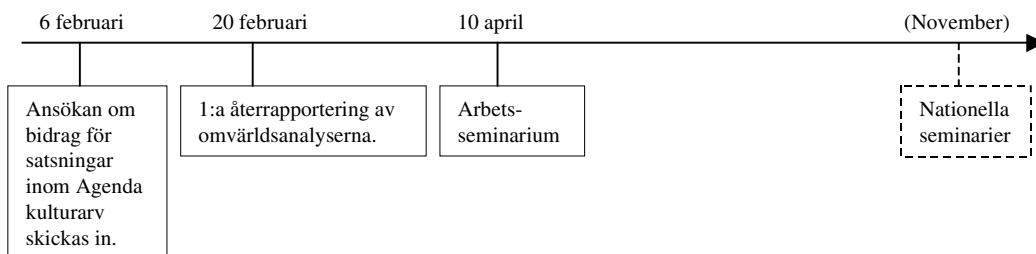
- oss själva
- och vår omvärld

Under Fas 1 skall vi sammanställa en sådan kunskapsbas. Den information som tas fram under Fas 1 skall fungera som utgångspunkt och diskussionsunderlag i Agenda kulturarvs senare faser.

Agenda kulturarv är vårt gemensamma ansvar och angelägenhet. En förutsättning för att driva projektet framgångsrikt, dvs. på ett sätt som ger kulturarvet större genomslag, är att projektet är väl förankrat såväl inom våra egna organisationer som hos samarbetspartners och huvudmän.

Fas 1

Juni 2001 - November 2002

Genomförande

Förankringsarbete

Ansvar för informationsspridning inom projektet och på det nationella planet vilar på den centrala projektsamordningen (samordningsgruppen och projektgruppen), medan ansvar för informationsspridning och kontakter på det regionala planet vilar på respektive län.

Omvärldsanalys

Varje län, och RAÄ, skall utföra en omvärldsanalys. I detta arbete ingår även en nulägesanalys. Tanken är att vi via omvärldsanalyserna skall kunna skapa oss en samlad bild av:

- styrkor och svagheter i kulturmiljövårdens verksamhet och genomslagskraft,
- kulturarvets ställning generellt i samhället hos olika samarbetspartners som t ex andra samhällssektorer och medborgare,
- hot och möjligheter i framtiden.

I samband med omvärldsanalysarbetet erbjuds ett tillfälle att diskutera de signaler som omvärldsanalysen ger och vad dessa betyder för sektorns verksamhet nu och i framtiden. Seminarieverksamhet är ett bra forum för att ta tillvara tankar och idéer, och skapa en god bas för det fortsatta arbetet med Agenda kulturarv.

Resultatet av omvärldsanalyserna skall även utgöra basen i en nationell omvärldsanalys som RAÄ skall rapportera in till regeringen den 1 april 2002. För att det skall bli möjligt krävs att ett första material lämnas till projektgruppen för sammanställning den 20 februari 2002.

Arbetet med omvärldsanalyserna går sedan vidare under våren och sommaren. Detta för att ge tid till att fördjupa och utveckla analyserna. Respektive läns fördjupade omvärldsanalys färdigställs under hösten 2002. Vid tre nationella seminarier i november 2002 diskuteras resultaten av omvärldsanalyserna.

(Tips om hur man kan göra en omvärldsanalys finns att hämta på www.raa.se/agendak/verktyg.asp.)

Arbetsseminarium

Den 10 april träffas Agenda kulturarvs kontaktpersoner i länen och på Riksantikvarieämbetet för att diskutera hur arbetet framskrider och utbyta erfarenheter. Här ges även chansen att lyfta eventuella problem och diskutera hur de kan hanteras. Seminariedagen hålls i Stockholm.

Fas 2: Kulturarvets betydelse i samhället

Fasen inleds i november 2002 och pågår till och med maj 2003.

Syfte

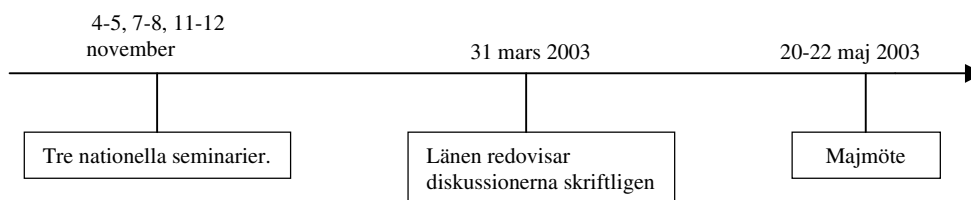
Syftet med Fas 2 är att skissera riktlinjerna för programförklaringen genom att:

- tolka det material som samlats in under Fas 1
- diskutera konsekvenserna och möjliga förhållningssätt för kulturmiljövården
- i dialog med andra aktörer diskutera vår roll i samhället med utgångspunkt i vad vi och andra tycker.

Diskussionen skall i slutänden knytas ihop till slutsatser och strategier.

Fas 2

November 2002 - maj 2003

Genomförande

Under Fas 2 skall vi utifrån diskussion kring kulturarvsideologi, samhällsutveckling, förhållningssätt, arbetssätt och strategier, ta ett samlat grepp på hur vi definierar kulturarvet och dess roll i samhället nu och i framtiden.

Tre nationella seminarier

I november 2002 anordnas seminarier i tre olika delar av landet. Seminarierna är öppna för alla i landet och kommer att ha samma innehåll och utformning. Fas 1 skall redovisas och resultatet skall diskuteras. Detta inleder Fas 2. Seminarierna arrangeras av Agenda kulturarvs projektgrupp och "värdlän" gemensamt. En inspirationsskrift som kritiskt behandlar kulturarvet och dess roll i samhället kommer att delas ut inför seminarierna i syfte att starta diskussionen.

Diskussioner i länen

Under Fas 2 skall frågor kulturarvet och "sektorns" roll i samhället diskuteras i länen och på RAÄ. Det gäller att locka anställda och samarbetspartners till eftertanke och att engagera dem i en dialog kring kulturarvet och dess betydelse. Hur tror ni att framtiden kommer se ut? Lokalt, regionalt, nationellt perspektiv – vad händer med våra gemensamma mål i de olika perspektiven? Varje län, och RAÄ:s interna arbetsgrupp, skall sedan sammanställa resultatet av detta arbete. Sammanställningen skall vara projektgruppen tillhanda den 31 mars 2003. Vägledning för hur sammanställningen skall gå till skickas ut vid senare tillfälle.

Majmötet

Fas 2 avslutas med ett stort seminarium i maj 2003. Vid seminariet läggs grunden för programförklaringens inriktning.

Fas 3: Programförklaring

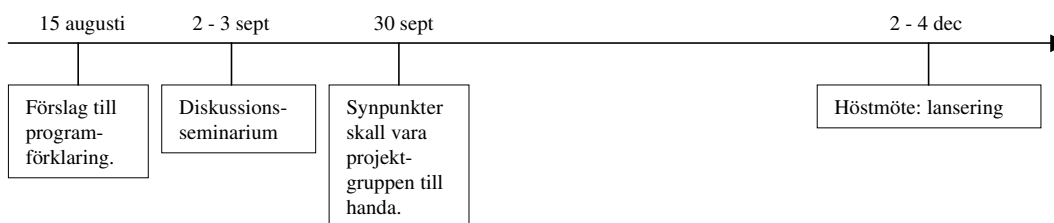
Fasen inleds i maj 2003 och pågår till och med december 2003

Syfte

I Fas 3 skall vi bestämma var vi vill vara om fem år och hur vi skall ta oss dit. Detta skall formuleras i en konkret programförklaring.

Fas 3

Maj 2003 - december 2003

Genomförande

Eftersom programförklaringen, om den skall bli slagkraftig, måste vara väl förankrad är det viktigt att så många som möjligt får tillfälle att ha synpunkter på dess innehåll. Detta gäller såväl medarbetarna inom den egna organisationen som olika samarbetspartners. Det gäller att uppmuntra samtliga deltagare till att dela med sig av sina tankar och åsikter. Alla måste därför beredas tid att gå igenom och lämna synpunkter på programförklaringen som läggs fram i augusti 2003.

Remissförfarande

Den 15 augusti 2003 skickas ett första förslag till länen och RAÄ för synpunkter. Förslaget utgår ifrån de diskussioner som förts vid Majmötet. Förslaget diskuteras under hösten. Detta sker dels på hemmaplan i länen, och dels gemensamt vid ett diskussionsseminarium som äger rum i början av september. Vid mötet återsamlas projektets aktörer för att slutligen slå fast programförklaringens inriktning. Synpunkter och kommentarer skall vara inkomna till projektgruppen den 30 september 2003.

Slutbearbetning och lansering

Under november 2003 bearbetar samordningsgruppen och projektgruppen de synpunkter som givits på programförklaringen och ger denna sitt slutgiltiga innehåll. Vid Riksantikvarieämbetets Höstmöte den 2-4 december 2003 lanseras programförklaringen.

Fas 4:Implementering

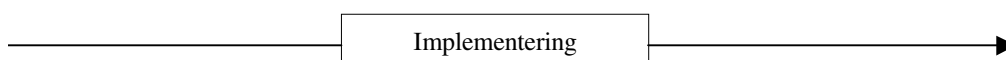
Inleds i januari 2004.

Syfte

Fas 4 är en implementeringsfas där syftet är dels att sprida de gemensamma visioner och strategier som samlats i programförklaringen, och dels att omsätta ord i konkret handling. Det är dags att i bred samverkan med omgivande samhälle börja förnya kulturmiljövårdens arbete, inriktning, demokratiska förankring och slagkraft.

Fas 4

Januari 2004

Genomförande

En av målsättningarna med Agenda kulturarv är att uppnå ökad medvetenhet och engagemang hos allmänheten och andra sektorer. Det är därför av stor vikt att programförklaringen har en fast förankring hos våra huvudmän och samarbetspartners och att den implementeras på ett sätt som ger återverkningar både inom och utom sektorn. En idé som vuxit fram under arbetet är att engagera allmänheten genom skolan, kommuner, hembygdsföreningar etc. i ett gemensamt Kulturarvsår 2005.

Programförklaringen

Hur innehållet i programförklaringen kommer att se ut är en omöjlighet att veta idag, men det kan komma att innebära nya arbetsformer för t.ex.:

- Ideologi
Förändrade värdegrunder och bedömningsätt.
- Kommunikation
Strategier som rör vilka målgrupper vi skall nå och hur vi skall nå dem och hur vi skall agera i media, driva opinion etc.
- Samverkan
Strategier som rör hur vi skall samverka med andra samt fördela roller och ansvar.
- Deltagande och medverkan
Strategier för ett aktivt medborgarengagemang och en löpande dialog med medborgarna.
- Tillgänglighet
Strategier för hur kulturarvet blir tillgängligt för alla såväl fysiskt som genom förståelse och aktivt deltagande.

Viktiga datum

Fas 1 till 4.

